

van de geboorte van Hem, die, door recht en gerechtigheid heen, ons redden zal, opdat God Zijn eer weer ontvangt.

Zoo gaat het op Kerstmis tenslotte niet om ons in de eerste plaats.

Het gaat allereerst om onzen God.

Christus komt tot datgene wat van God is.

Hij wil in de wereld Gods eigendom halen. En aan de wereld openbaren het geheim van Gods daden. Daden van oordeel en daden van liefde.

Daarom ook is Christus zelf in de vredeburger, en de zwaard-drager. Daarom is er in Hem, die komt om Gods zaak te dienen de hoogere eenheid tusschen den zang der Engelen in den Kerstnacht en de betuiging van Christus: „meent niet, dat ik gekomen ben om den vrede op de aarde te brengen“. Daarom zijn in Christus één de zoete meditaties aan een Maria en een Hanna en de vreeze der wachtters in den nacht van Zijn verrijzenis.

Gods Woord wordt vleesch.

En midden in de schepping, die den Schepper naar de kroon staat, daalt de Handhaver van de soevereine majesteit Gods neder. En dat geeft en vreeze en vreugde. Dat is angst voor wie vijandig tegen God zich stelt, dat is verheuging voor het volk, dat Gods eere leerde zoeken.

En zoo is Kerstfeest slechts waarlijk te vieren voor hen, die hebben leeren verstaan, dat „het bedenken des vleesches“ vijandschap is tegen God; voor hen, die het heimwee geleerd hebben naar andere eere dan de eigen grootheid; voor hen, die hebben leeren roepen om redding.

Maar zoo verstaan we dan ook ten volle, waarom Jezus voor Zijn volk de Jezus, de Redder, is.

Dat volk lag immers gebonden in banden van zonde. En Hij, die komt om de eer des Vaders uit de zondegreep te verlossen, komt ook om het bijzonder gekende eigendom des Vaders los te maken uit de banden des doods. De verlossingsdag gaat op in Bethlehem's stal.

Zoo is Christus, de handhaver van Gods recht, door Zijn werk, de Redder voor hen, die leeren roepen om behoud. Want Gods strijd werd hun strijd; hun levenslijn was herboren naar de lijn Gods: de lijn omhoog.

En dat is de vreugde van Kerstfeest, dat de dag der vrijmaking aangebroken is.

God heeft Zijn eer niet los kunnen laten.

En daarom heeft Hij ook Zijn volk niet los kunnen laten.

Maar dan kan Kerstfeest ook het ware feest zijn voor ieder, die worstelen geleerd heeft met de macht der zonde.

Zie Jezus is geboren.

Verlossing is er!

Hij heeft „de reinigmaking onzer zonden door zichzelf teweeg gebracht“.

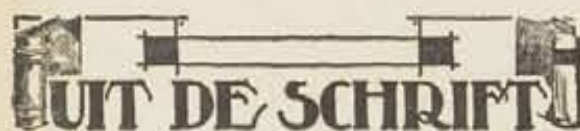
Wanneer we kennen den strijd met onze ongerechtigheden, dan is Jezus' zaak, dan is Gods zaak onze zaak geworden. En dan is er belofte van vergeving voor een ieder, die in het kindeke in Bethlehem's kribbe zijn Heiland zoekt.

En daar waar de klacht is over eigen zonde, bij het kindeke Jezus uitgeschreid, daar is ook de jubel over de komst van den Zaligmaker. Daar gaat op Kerstmis voor het geloofs oog de poort des hemels open. Daar wordt het feestlied geboren. Daar komt nieuwe vreugde.

Vreugde van het Christus-feest.

„Kerstfeest“

J. W.

UIT DE SCHRIFT

De gekomen Koning.

(Kerstfeest).

Want zie, een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder. Jes. 9:5.

Het Kerst-Evangelie van Jesaja predikt ons reeds in duidelijke taal de heerlijkheid van het geboren Kind in de kribbe en dus van het Kerstfeest zelf.

Het wordt in drie zinnestjes hier gezegd. Driemaal wordt in telkens verscheidene aanduidingen gezegd, wat de geboren is. En daarin is zulk een schitterende opklaring: Kind, Zoon, Koning.

Kind, ja, een zwak en klein kind. Maar straks groeit het op en wordt het man. Zoodat te kort doet aan den verschuldigde eerbied voor Jezus, wie alleen als kind Hem op Kerstfeest begroet.

Zoon, man, de sterke man. Maar meer — de heerschappij is op Zijn schouder. Van Zijn schouders hangt de trotse koningsmantel af, die tekenen is van Zijn koninklijke heerschappij. Zoodat ook hij nog niet de heerlijkheid van het Kerstfeest beleeft, die Jezus van Nazareth als mensch en onzer één erkent en begroet.

Als ge recht Kerstfeest vieren wilt, dan moet ge

buigen voor den wereldtroon, waarop Jezus Christus gezeten is.

Dat is het Kerstfeest: Jezus de Koning. De heerschappij is op Zijn schouder. Al wat leeft en ademt is onderworpen aan Hem. Alle volken. Alle rijken. Alle engelen. Alle duivelen. Al wat in de hoogte en de diepte leeft en woelt. Al wat bidt en al wat vloekt. Al wat knielt en al wat de Revolutie propageert.

De gemeente des Heeren doet goed, het blijde feit van Bethlehem's krib in dit teeken te zien: dat de heerschappij op Zijn schouder is; dat dat Kind Koning is; dat de geboren Koning over al wat is regeert.

Zoo zie het de gemeente altijd. Maar bovenal, als het anders lijkt, als het woord is aan den trotse mensch en aan de donkere machten van de hel, die hun revolutionair geschreeuw opheffen, dat hunner het Koninkrijk is.

En daarom bovenal nu. De wereld worstelt nu over de vraag naar het Koninkrijk. Dat is de vraag, die de dagen beheerscht en de menschen verteert, wie koning zal zijn. Als in razernij woeden de volken om de heerschappij.

En de ontzette menschheid ziet angstig toe in afwachting van den chaos, die komt. Is er dan niemand, die de teugels kan grijpen en de verwaande volken tot bezinning brengen en aan de wereld de wet voorschrijven zal?

In het midden van die dagen verschijnt het Kerstfeest. De arme mensch viert zijn Kerstfeest nu. Maar het brengt geen verlichting in zijn angst en het doet geen licht schijnen in zijn donkeren wanhoopnacht. Want dat Kerstfeest is alleen maar een liefelijk symbool van vrede, die er toch niet is. Over den stormnacht toovert het een poëtisch waas zonder inhoud. Het spreekt alleen van een Kind. En wat doet dat Kind voor de wereld nu?

Straks is dat Kerstfeest weer voorbij, en de wereld is weer even arm en donker als voordien.

Niet waar? Zóó is het Kerstfeest der wereld zonder God.

Maar die Jezus den Heere toebehoort door levend geloof, ziet de dingen anders; anders, omdat zijn Kerstfeest anders is.

Jezus is niet alleen het Kind in de kribbe. Niet slechts de mensch, de zoon. Maar Hij is de Koning; de heerschappij is op Zijn schouder. Er is niemand, die roept, dan Hij.

Welk een glans straalt dan van Bethlehem's kribbe over alle dingen heen. Over de wereld. Over het heden en over de toekomst. Over ons leven en ons sterven. Over de donkere dagen van nu.

We weten niet, wat het wordt. Wat de toekomst is van ons land. Of geweld en onrecht zullen zegevieren, dan of vrede heerschen zal. Of de ellende nog dieper zal wonden en feller zal slaan. Of misschien het helsche spook van de Revolutie ook hier den hemel zal kleuren met rossen laaienden gloed.

Wordt het soms angstig in een hart, dat zich aan het Kind der kribbe overgegeven had?

O, maar ge zijt toch niet vergeten: de heerschappij is op Zijn schouder? Bethlehem predikt, het Kerstfeest roept door de donkere tijden heen: Jezus de Heere regeert.

Niet in Moskou wordt het lot der wereld beslist, en niet in Berlijn en niet ergens in een der wereldsteden, maar in Jeruzalem, dat boven is, door het geboren Kind van Bethlehem.

Naar het woord van den profeet: Uit Sion zal de Wet uitgaan, en des HEEREN Woord uit Jeruzalem.

In dat teeken sta voor de ontzette gemeente des Heeren het Kerstfeest nu.

Uw hart zij niet ontroerd. De heerschappij is op Zijn schouder.

Uw Jezus regeert!

C. B.

KERKELUK LEVEN

Over het nieuwe concept van Dr J. G. Ubbink. (X).

(Slot.)

Wilden wij dr Ubbink's boek op den voet volgen, dan zou er nog veel te spreken zijn.

Met name over de manier, waarop dr Ubbink tusschen „Schrift“ en „Woord Gods“ onderscheid maakt, en dit onderscheid uitwerkt; over de „zichtbare en onzichtbare kerk“, den „vorm“ der kerk (een mij wat al te voetiaansche probleemstelling inzake het kerk-instituut, waarmee tevens gerechtvaardigd wordt mijn terloopsche opmerking van verleden week, dat de scholastiek door dr Ubbink gemakkelijker afgewezen dan overwonnen wordt), het „doel“ der kerk, haar tucht, ambt en dienst des Woords.

We laten evenwel dit alles rusten.

Niet, wijl het geen betekenissen zou hebben, maar omdat andere bladen deze onderwerpen reeds hebben behandeld, en in Perschoouw daaruit trouw geciteerd werd. Herhaling dient nergens toe. We besluiten daarom deze artikelenreeks met enkele opmerkingen over het laatste deel van dr Ubbink's boek.

Meer nog dan in andere deelen van zijn boek preft men in deze laatste vellen van Ubbink's lijvige werk den al te eenzamen zoeker. „Onze weg wordt eenzaam, en steil“, zegt hij ergens (305). Hij bedoelt het in algemeenen zin, maar men past het daarom met leemere vrijmoedigheid op hemzelf toe. En men wil hem alweer graag trachten te verstaan, en helpen. Maar juist daarom mag men dan ook niet zwijgen. Niet zwijgen van de onoverkomelijke bezwaren, die het boek bij ons blijft ontmoeten.

Feitelijk houdt, evenals in de paragrafen over het Schriftvraagstuk, dr Ubbink geen oogenblik vol, wat hij ponceert.

Hij dient zijn „proeve“ aan als concept van een „belijdenis“, en men herinnert zich, wat hij van het „belijden“ zooal gezegd heeft: dood en leven scheiden zich daarbij; werelden gaan uiteen.

Maar als we dan op bl. 172 lezen, dat een christelijke kerk, wil zich in haar niet uit den herder de moordenaar ontpoppen, „niet alleen tevreden“ er mee moest zijn, maar ook „zich grootelijks“ erover zou moeten „verblijden“, als men tot haar zegt: „ik houd mij bij Christus“, of: „ik houd mij bij God“, dan vragen we ons af: als nu eens iemand anders over een nieuwe Proeve van belijdenis omtrent „God“ en „Christus“ een nieuw boek gaf van 115 bladzijden, en een derde schreef over het begrip „zich houden bij“ (hetgeen immers verwantschap schijnt te vertoonen met den ouderwetschen locus de salute, geloof, etc.) een boek van de helft van dit aantal bladzijden, en als dan voorts die drie boeken over „Schrift“ en „kerk“, over „God“ en „Christus“ en over het „zich houden bij“ den zelfden geest ademden als dr Ubbink's Proeve — wel, zou er dan één man of vrouw zijn, die niet lid van die „Christelijke Kerk“ kon wezen? En zou er dan heusch nog wel iemand zijn, die in werkelijkheid zich „werelden zag scheiden“, zoo als dr Ubbink van het „belijden“ blijft verkondigen? En kan dan wel ooit de antithese tusschen Christus en Antichrist, de separatie tusschen Christus en pseudochrist, mogelijk zijn? Als Krishnamurti in Zevenhoven zich eens meldde, en dr Ubbink was vrij in zijn bewegingen? Dit is een grapje, zegt — een man zonder ernst. Want hij zal wel niet begrepen hebben, dat iemand, die zichzelf, en vooral de kerk, tevreden wil stellen met de formule: „ik houd mij bij God“, en die op grond van die formule toelating vraagt in de kerk — zoo deze althans tegen dien tijd de ceremonie van het „toegang verleenen“ nog niet heeft afgeschaft — zich bij zijn kerkelijk admmissie-examen al bitter weinig hoeft aan te trekken van dr Ubbink's elders (178) gegeven bewering, dat Christus „in zijn historische, Schriftuurlijke betekenissen“ „DE“ norm is. Want die „Schriftuurlijke betekenissen“, nu ja, daar komt ge alleen achter, zoo zal een handig broertje bij dr Ubbink's kerkpoort zeggen, met behulp van de — scholastiek.

Trouwens, deze aldus aangediende Christus is bij dr Ubbink de „norm“, niet eens om uit te maken, wie al of niet lid van dr Ubbink's kerk mag zijn, doch enkel en alleen om „uit te maken“ (hoe, weet ik niet) „wat wel, en wat niet afwijking is van de ware Reformatorische gedachte“ (178).

En och, tenslotte is die vraag, zóó gesteld, een bloot academische kwestie, die eerst dan voor mij dwingende kracht ontvangt, als ik me van dr Ubbink heb losgemaakt. Want hij graaft tusschen „levens“-kwesties enerzijds en „academische“ kwesties anderzijds een kloof, helaas. Al zoo heeft de Geest nog nooit gedaan.

En zoo komt dr Ubbink met zijn zelf-correcties altijd te laat, en wordt het boek, bij elke nieuwe bladzij, die zich geduldig achter de voorgaande laat binden, tragischer.

Dr Ubbink mag het b.v. erg best bedoelen, als hij in vervoering komt, onder de bekoring van een invallende gedachte, die hem op bl. 175 ineens een uitval laat doen tegen „het leugen-evangelie van de naturalistische gedachte van het organisme“, dat slechts één drang kent, al het andere te beschouwen en te gebruiken als voedsel, om zelf te kunnen uitgroeien tot den vollen uitgroei, en dan ineens te zakken, blind, dom, dwaas, zonder doel, ijdel, liegend een leugen, heel wat schijnend en belovend, krankzinnig, op niets uitlopend“. Dr Ubbink zegt dit, wonderbaarlijk genoeg, aan het adres van de „uitwendige machtshouding en machtslust“ van den mensch. En hij stelt deze „naturalistische“ gedachte van het „organisme“ dan in beweging taal TEGENOVER „Christus en de heiligste goederen des geestes“. Hij

spreekt in
incens bo
cultuur —
„absolu
universeel
geschiede
Maar de
niet de to
door, wan
hij aan he
beweging
zelf eerst
op aan —
„zichzelf
richting“
leven alge
den natu
eene groo
drama van
éene conc
heele mer
keling“, di
aangepre
op overal
staat, ond
AAN DE
hij dit sch
zijdig door
de Schrift
van een
de natu
delijk blo
teesten is
op bl. 98.
duurde hij
„Het is z
zaglijk ve
de geestel
nisserde l
schen re
telijke str
zagwekker
geestelijke
en verstil
geweldige
den van
barstingen
alles brek
zaad, war
Gods, we
Wij plu
één ding.
Juist de
die éene
tuurlijk
vol te ho
altijd wee
bink met.
Hij heeft
de struct
heeft hij
denkbeeld
„cultuur
Daarbij
staat met
worpen.
En dan
laat kome
listische“
andere, ni
Want z
„natuur
over de
turalist
keus nu
Zij zal,
aan „sio
kansen g
in één „n
zijds el
op gaan
beide ont
En de
reerd heb
zullen va
Het is
keer wor
tuurlijke
verband
aan de
tuurlijke
zo even
ven gesig
gedachte
wil „uitg
Wie de
toen dr
lectuee
zijdigheid
lijke groei
Organism
van een
gebruiken
bijbelsch
isoleerd.
Zoo is
de auteu
En die
Ook al

hebben, maar
daaruit trouw
as toe. We be-
aet enkele op-
n dr Ubbinks

van zijn boek
van Ubbink's
er „Onze weg
ergens (305).
n, maar men
noodigheid op
r graag trach-
juist daarom
zwijgen van de
boek bij ons

aragrafen over
een oogenblik
ncept van een
zich, wat hij
eelt: dood en
den gaan uit

een, dat een
haar niet uit
open, „niet al-
naar ook „zich
erblijden“, als
ij bij Chris-
od“, dan vra-
id anders over
mtrent „God“
gaf van 415
ver het begrip
immers verwant
ouderwetschen
ek van de helft
dan voorts die
k“, over „God“
uden bij „den
bbink's Proeva,
rouw zijn, die
k“ kon wezen?
emand zijn, die
scheiden“, zoo
ft verkondigen?
tusschen Chris-
ten Christus en
rishnamurti in
dr Ubbink was
en grapje, zegt
ij zal wel niet
ie zichzelf, en
en met de for-
die op grond
in de kerk —
ceremonie van
heeft afgeschaft
xamen al bitter
Ubbink's elders
istus „in zijn
ke beteeke-
„Schriftuurlijke
alleen achter
Ubbink's kerk
— scholastiek
le Christus is hij
en uit te maken
kerk mag zijn
iken“ (hoe, wel
et afwijking
torische ge

ag, zóó gesteld.
die eerst dan
t, als ik me van
hij graaft tus-
s en „academi-
loof, helaas. Al
aan.

in zelf-correcties
bij elke nieuwe
voorgaande laat

st bedoelen, als
bekoring van een
bl. 175 ineens
leugen-evangelie
van het orga-
nt, al het andere
als voedsel, om
vullen uitgroe-
n dwaas, zonder
el wat schijneel
iets uitlopend“.
t genoeg, aan het
chts houding
sch. En hij stelt
an het „organis-
ENOVER „Chris-
es geestes“. Hij

spreekt in dit verband zelfs — en nu wordt hij
ineens boespreeker, maar dan in het huis der
cultuur — hij spreekt hier zelfs, zeg ik, van een
„absolute cultuur-historische tegenstelling in de
universele geestesontwikkeling der menscheids-
geschiedenis“ (174/5).

Maar de toorn van dr Ubbink is dezen keer toch
niet de toorn van den rijpe van geest. Hij draaft
door, want hij heeft ineens wat „gezien“, toen
hij aan het schrijven was. Doch van louter gemoeds-
beweging vergat de schrijver vermoedelijk, dat hij
zelf eerst TEGENOVER — daar komt hier alles
op aan — de „gestalte“ van den „rechtsstaat“, met
„zichzelf gelijk blijvende normen en wetten en in-
riching“ (97), gesteld heeft de uit het natuur-
leven afgelezen „geestelijke ontwikkeling“ (98) van
den natuurlijken tot den geestelijken mensch, „de
eene groote evolutie van het groote, ontzaglijke
drama van den éénen waarachtigen God met de
éene concrete, maar ook tegelijkertijd met de ge-
heele menscheid“ (98), een „geestelijke ontwik-
keling“, die dan — „merkwaardigerwijze“ — wordt
aangeprezen TEGENOVER de stabiliteit van den
op onveranderlijke normen zich baseerenden rechts-
staat, onder opmerking, dat „ook de Schrift zich
AAN DE NATUUR REFEREERT“ (98). Ook toen
hij dit schreef, zag men den schrijver weer een-
zijdig doordruiven: „wij moeten erop letten, dat ook
de Schrift zich aan de natuur refereert. Zij spreekt
van een geestelijke ontwikkeling, in beelden aan
de natuur ontleend. Als van een plant, die ein-
delijk bloeit. Het hoogste en de bekroning der
teesten is een geestelijk oogstfeest“. Zoo heet het
op bl. 98. En in hetzelfde verband, bl. 100, bor-
duurde hij zijn spreken verder, en constateerde:
„Het is zonder meer duidelijk, dat het een ont-
zaglijk verschil is, of men onbewust uitgaat van
de geestelijke structuur voor het kerkelijk georga-
niseerde leven van een burgerlijk geordenden ethi-
schen rechtsstaat... dan wel van de gees-
telijke structuur van één groote, universele, ont-
zagwekkende geestelijke groeiing, hetzij van
geestelijke zaden en kiemen, van machtige boomen
en verstikkende slingerplanten, een proces, veel
geweldigder, dan het grootste in de natuur, te mid-
den van verrottingen, en verbrandingen, en uit-
barstingen, van stormen en ontladingen en wilde,
alles brekende zeeën; hetzij van het allerkleinste
zaad, waaruit groeit de boom van het Koninkrijk
Gods, welks takken tot in den hemel reiken“.

Wij pluizen dit alles niet uit, doch zeggen slechts
één ding hiervan.

Juist door — wat de SCHRIFT NOOIT DOET —
die ééne (gevaarlijke) beelddraak van den „na-
tuurlijken groei“ consequent EN exclusief
vol te houden (terwijl de bijbel zijn eigen beelden
altijd weer co-ordineert met andere) komt dr Ubbink
met zichzelf in strijd.

Hij heeft immers eerst de kerk onderworpen aan
de structuur der „natuurlijke groeiing“. Toen
heeft hij die structuur annex gemaakt aan zijn
denkbeeld van de „universele“ groeiing in
„cultuur“ en „menscheid“.

Daarbij heeft hij dan de structuur van den rechts-
staat met pitwendige machtsmiddelen bewust ver-
worpen.

En daarom zal hij met zijn later komende, te
laat komende, griezelvoorstelling van het „natura-
listische“, „organisme“, dat vegeteert op al het
andere, niemand meer kunnen helpen.

Want zijn zoogenaamde „kerk“ zal, juist wijl de
„natuurlijke“ groeiing wordt gesteld tegen-
over den geordenden rechtsstaat, altijd weer „natura-
LISTISCH“ ontfaan, om dr Ubbinks woord-
kens nu maar over te nemen.

Zij zal, zooals de „natuur“ immers altijd doet,
aan „sierplant“ en „woekerplant“ precies gelijke
kansen geven, m.a.w. ze zal „kerk“ en „wereld“
in één „natuurlijk“ verband van groei, van weder-
zijds elkaar verteren, en op elkaar steunen,
op gaan nomen, en zoo de grenzen tusschen die
beide onherroepelijk uitwissen.

En de theologen der aarde, die elkaar beconcur-
reerd hebben met zulke eenzijdige beelddraakjes,
zullen van verre staan, en weenen.

Het is alles verdrietig. En hopeloos. Den eenen
keer wordt de paulinische uitspraak over „het na-
tuurlijke, dat eerst is, daarna het geestelijke“ in
verband gezet met de verheerlijking van de zich
aan de Schrift „refererende“ beelden van „na-
tuurlijke groeiing“ (99), — den anderen keer doet
ze even vroolijk dienst als illustratie bij het bo-
ven signaleerde protest tegen de „naturalistische
gedachte van het organisme, dat... zelf“
wil „uitgroeien tot den vollen uitgroei“.

Wie denkt niet met jaloerschheid aan de dagen,
toen dr A. Kuiper ook voor den tijd hebbende in-
tellectueelen kon preken, met een heerlijke twee-
zijdigheid, over „geworteld EN gegrond“? Natuur-
lijke groeiing (geworteld) EN rechtsstaat (gegrond)?
Organisme EN instituut? Dat was, om een term
van een ouderling uit mijn eerste gemeente te
gebruiken: „het zout bij het ei“. Het was ook
bijbelsch: geen enkel beeld ooit ALS BEELD ge-
soleerd.

Zoo is de „kerk“ in den nevel gezet, nog eer
de auteur aan het „belijden“ toe kon komen.

En die nevel blijft hangen.

Ook als dr Ubbink argumenten geeft.

Want deze laatste zijn onjuist.

Onjuist is het, te beweren, dat de heidelbergse
catechismus alleen van de onzichtbare kerk spreekt,
en de belijdenis bijna dito (245). Onwetenschap-
pelijk is het, Paulus' tuchtmaatregel (1 Cor. 5:
den satan overgeven) als uitzonderingsgeval te
betitelen, om zich zoo van den christelijken ban,
die immers niet in het systeem past, te ontdoen
(291/2); en Christus' woord (hij zij u als een
heiden en tollenaar) te beperken tot „woordtucht“;
alsof niet de brieven aan de klein-azialische ge-
meenten een heel ander geluid lieten hooren. Exe-
getisch valsch is het ook, als dr Ubbink hetgeen de
brieven van Judas omtrent Michael zegt, die „geen
oordeel durde oordeelen“, doch alleen zeide: de
Heere bestrafte u, toegepast wil zien, nota
bene, op de kerk in haar houding tegen-
over de lasteraars en dwaalleeraars, over wie
Judas zoo streng spreekt. Want a) er staat
volstrekt niet, dat Michael geen oordeel durde
spreken; integendeel: Michael „was in rechtshan-
del, in twistgeding, stelde zich in rechtshandel“
tegen den duivel (Greydanus, Koum. 627); b) bo-
vendien wordt door Judas gezegd, dat Michael
slechts één ding niet waagde: een (ver)oordeel(ing)
van onware beschuldiging, of smadend, in te
brengen tegen den duivel (Gr. 628); en c) dit wordt
nu niet aan de kerk als voorbeeld gepredikt, om haar
de tucht af te nemen, doch als beschamend tegen-
beeld tegenover de brutale rustverstoorders
van de kerk gepredikt, juist, om hen weer on-
der de tucht te brengen. Precies dus het
tegenovergestelde van wat dr Ubbink wil. Tegen-
strijdig is het, eerst het toezicht (toch zeker ook
wederkerig geoeft) van den kerkeraad op
den predikant af te wijzen, omdat een ouderling
(„leerling“) geen toezicht kan oefenen op den pre-
dikant, die hem juist „onderwijzen“ moet (de
ouderling „weet niet“, 314); en dan zeven blad-
zijden verder weer zoowat over te hellen naar
het goede standpunt, en te constateeren, dat in
het lichaam der kerk „ALLEN“ kunnen „zeggen“,
als de apostel: ik meen ook den geest van Chris-
tus te hebben“ (321).

We houden maar op. Want ook het laatste deel
van dr Ubbink's boek, het meer wijsgeerige, is
niet beter dan wat er aan voorafging, om de „Proe-
ve“ voor te bereiden en te legitimeeren.

Tengevolge van een onjuist vorminhoud-schema
(338), en van zijn reeds verleden week even om den
hoek gekomen „religieuze moment“ komt de schrij-
ver b.v. tot een door en door valsche schetsteek-
ning van de verhouding van „humanisme“ tegen-
over „reformatie“ (339). Van Kant wordt een Zerr-
bild gegeven (340); door autonomie nomisme te
noemen wordt met woorden gespeeld (340), vooral,
wanneer dan een bladzijde verder theonomie (een-
zijdige) de creatuurlijke zelfstandigheid eener vrije
menschelijke persoonlijkheid heet op te heffen (341).
Spelen met woorden is dat, meenen we, zoolang
althans niet eerst langs zuiver theologischen weg is
vastgesteld de verhouding tusschen „vrijheid“ en
„wet“, en ook de ANTIthese tusschen „geestelijken“
en „natuurlijken“ mensch. Om van de „wederge-
boorte“, dat in heel Ubbink's boek zoo glad ver-
geten hoofdstuk, maar te zwijgen. „Vergeten“ is
hier een euphemisme; houdt men den schrijver bij
zijn woorden vast, dan moet er staan: „loochenen“.

* * *

Indien er in ons dierbare landje ook maar iets
terecht kwam van het „handen geven boven de
kerkmuren uit“, juist bij hen, die er zoo lyrisch
over kunnen spreken, dan zou het boek van dr
Ubbink van mij geen tien artikelen gekregen heb-
ben. Maar helaas komt er zóó weinig van dat han-
den-geven „boven“ gezegde muren terecht, dat,
juist omgekeerd, dat theologisch-filosofische boek
tusschen de kerk-muren ingewrangen wordt,
en dan heen en weer geworpen wordt door sommige
sportieve recensenten. Aanhalingen gaf en geef
ik, geloof ik.

Hierom was bespreking onvermijdelijk.

Of het boek invloed zal hebben?

Ong-twijfeld. Het zal niet bij de wetters, wel bij de
niet-wetters, d.w.z. bij de meerderheid, een proces
helpen verbaasten.

Het proces van Schrift-verwerping en kerk-ver-
lating.

Want wij gaan daarheen.

En het eind is: verlies van ons christendom.
Als ik over den bijbel dacht, zóó als dr Ubbink,
en heel veel anderen doen (ook in de groep-Geel-
kerken, bij de ethischen, etc.) dan zou ik niet lan-
ger gereformeerd willen heeten. En ook niet lan-
ger christen willen heeten.

Velen lachen vandaag: „Konsequenzmacherei“;
zum Teufel voerend, zeggen ze er bij. Maar hun
„ontkerkende“ kinderen, kleinkinderen, zullen op
hun graf treden, en deze Konsequenzmacherei za-
kelijk rechtvaardigen. Ze zullen geen christen meer
heeten. Geen wonder, want mijn heele christen-zijn
hangt aan den bijbel. De rest is evolutie-geloof, al
houdt het zichzelf in zijn vaart ook een beetje
in bedwang door nog enkele tientallen jaren boekjes
te schrijven over het antieke openbarings-vraagstuk.

Daarom is het boek van Ubbink een ding, om
het te schreien.

Daar is nu een man, die het goed bedoelt,

en die zich voorhoudt, dat God hem dit werk
gegeven heeft.

Anderen weigeren, te gelooven, dat dit waar is.
En nu wil de één met den ander „leeren“, di-
daktikos heeten, in de belijdende, predikende
kerk....

Maar de twist zal worden verteerd, zoo niet door
de waarheid der genade, dan toch door de werke-
lijkheid der „natuur“. De natuur maakt immers
van al haar kerkhoven een „Friedhof“. Kant
begint dan ook zijn „Zum ewigen Frieden“ met
een verhaal over een hollandsch kerkhof, waar
de spreuk op stond.

Kerkhof —

„Een mijner vrienden“, zoo zegt dr Ubbink, „een
Luthersch predikant, die het Communisme in 1918
in het Erzgebirge had meegemaakt, zei verleden
jaar tot mij: Ons volk is een goddeloos volk ge-
worden. Luther heeft de menschen van de Kerk
losgemaakt, en daardoor van God.“ En hij voegt
er aan toe: „Dit vreeselijk ernstige woord, dat klonk
als een diepe smartelijke ontgoocheling, heeft mij
vastgehouden“.

Mij houdt het ook vast.

Het kan mij nu niet meer schelen, of die pre-
dikant gelijk heeft, wat ik niet geloof.

Ik hoor hem daar zeggen: van de KERK los.

Paule.

Van GOD los. En dat — och, mag ik eens even
biechten? — dat zit mij nu al in mijn hoofd van
de dagen van '26 af; en dat zit mij in het hoofd,
als ik aan de kleinkinderen van het hersteld ver-
band denk, en aan de menschen, die spelen en dar-
telen en vliegen vangen en weddenschappen aangaan
ter plaatse, waar ik de jongste tragedie zie gebeu-
ren: Ubbink's boek.

En dat hamert in mijn hoofd, nu ik daarnet in
de krant lees, dat Fabius dood is, een van de wei-
nigen, die nog consequent kon zijn, omdat hij in
God geloofde.

Fabius dood.

En hij heeft over Mr Dr Willem van den Bergh
gesproken en geschreven, en die ligt vergeten in
Zwitserland begraven.

En gister zag ik in de kerk dien anderen man
zitten, die over Van den Bergh ook geschreven
heeft (den heer D. de Wit), en hij kreeg al grijze
haren.

Ja, dr Ubbink, onze weg wordt steil.

En — eenzaam.

Van de kerk los.

Van God los.

Wij moesten a.s. Vrijdag (Kerstfeest) maar weer
eens van voren af aan beginnen.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Kerstzangen.

Een dezer dagen werd aan ons blad ter bespre-
king gezonden een bundel verzen van den heer
A. Wapenaar: „Het Betere Land“.

Bij het doorlezen van dezen bundel vond ik ver-
scheidene bekenden, verzen, die in een of ander
tijdschrift zijn gepubliceerd. 't Is trouwens de klaa-
rlijke bedoeling van deze uitgave, samen te
brengen wat verspreid lag in oudere en jongere
periodes.

Maar onbekend — mij althans onbekend — is
het laatst-opgenomen vers „O Klokken“, dat een
Kerstzang is.

En nu de gelegenheid van den tijd juist mee-
brengt, dat we, naar steeds gevolgde gewoonte,
een Kerstzang uit de literatuur in deze rubriek
overnemen, geef ik dezen klokken-zang hier weer,
die gedicht is „op Kerstfeest in na-oorlogischen
vredestijd“. Hij draagt, naar de aanvangsregels,
tot opschrift het bovengenoemde „O klokken“ en
heeft tot motto: „Wachter, wat is er van den
nacht? De morgenstond is gekomen en nog is het
nacht“.

O klokken, luidt maar klagelijk
En rekt uw galmen tragelijk:
Een wereld, die verloren is,
Hoor als een litanie uw luiden,
Opdat uw klangen haar beduie,
Hoe arm Gods Zoon geboren is!

O klokken, klaagt maar door deez' nacht;
Luidt monotoon als doodenklacht.
Dat elk het hoor en overal:
Het Godskind kan geen herberg vinden;
Tot loon, dat het de wereld minde,
Wordt het verwezen naar een stal.

O klokken, klaagt den nacht maar door,
Een bang gerucht, een tragisch koor!
O klaagt maar staa en zwijgt niet stil:
Misschien dat op uw stige klagen
Een luistrend hart begint te vragen,
Naar wat uw klacht beduinen wil!

Neen, jubelt niet, o klokken, klaagt;
Een stem, die al maar klagend vraagt